

Az ásoththalmi erdészeti szakiskola és az Erdészeti Lapok évszázados kapcsolata

Andrés Pál – tanerdő vezető, Bedő Ferenc Középiskola, Erdészeti Szakiskola, Ásoththalmom

Az Erdészeti Lapok 150 évre visszamenő évfolyamait átlapozva az alapításának 130. évét ebben az évben ünneplő szakiskola története bontakozik ki. Az évszázados közös múltból eredően nagyon sok írás kötődik az ország első erdőőri szakiskolájához, amelyről a megnyitását követő években különösen sok írás jelent. Ezen írásokat felhasználva igyekszem képet adni iskolánk történetének első éveiről.

Az Országos Erdészeti Egyesület megalakulásától kezdve következetesen harcolt az alsó fokú erdészeti szakoktatás megteremtése, majd fejlesztése érdekében. A korabeli Erdészeti Lapok hasábjain és a válaszmányi üléseken mind erőteljesebben merült fel az erdészeti szakoktatás megteremtésének az ügye. Így többek között Ruttner Antal az EL 1878. évi áprilisi számában a következőket írja: „... én a mai viszonyok között oly erdőőröket kívánnék nevelni, a kik a kisebb erdőbirtokosok igényeit is kielégítsék, ez esetben pedig legalább is azt kell tudniok, a mi az „Erdőörben” és illetőleg a vele azonos jelzettem műveiben foglaltatik. „Az erdőőri szakiskolának ugy szellemi, mint anyagi ügyei tartozzanak az „Országos Erdészeti Egyesület” jogköréhez.”

A hosszas vajúdas után a történelmi Magyarország első erdőőri szakiskolája Szeged-Királyhalmon 1883. október 10-én nyitotta meg kapuit. Az EL 1883. évi októberi számának első lapjain Horváth Sándor, az OEE akkori titkára Az első erdőőri szakiskola címmel írt az ünnepélyes megnyitóról. „Az elismerés e támogatásért első sorban itt is az erdészet ügyének oly sok érdemben gazdag barátját, Tisza Lajos szegedi kir. biztos ő nagyméltóságát illeti, ki Szeged újjáteremtésének nehez munkája közepette is készséggel vállalta magára nemcsak az új intézet felépítésének és berendezésének gondjait, hanem Szeged város hozzájárulásának kieszközölését is, mely nélkül bizonyára évekkal odáztatott volna el a célba vett feladat megvalósítása.”

Horváth Sándor részleteket közöl Bedő Albert országos főerdőmesternek az iskola megnyitóján elhangzott beszédéből, amelyet a következő gondolatokkal zárt: „Adja a Magyarok Istene, hogy az ország ezen első erdőőri szakiskolájában, melyet ugyancsak az első országos főerdőmester nyit meg, a magyar erdészek évezredekén át és az idők végtelenéig hirdessék az erdészet taní-

mére örökre virágozni fog, s vele együtt ez erdőőri szakiskola is, melyet ezennel megnyitottnak nyilvánítok.”

Az EL 1884. februári számának halálozási rovatában jelent meg az iskola első igazgatójának, Révész Károly erdőmérnöknek a halálhíre. „Derék vezetője, Révész Károly in. kir. főerdész, alig néhány hónapi hasznos működés után birtelen elbunyit. A boldogultat előljáróinak bizalma s saját buzgalma szólíták az új intézet élére, melyet az ott töltött rövid idő alatt és a kezdet sokféle nehézségeivel szemben is a biztos felvirágzás felé vezetett.”

Az EL 1884. augusztusi száma közli az alábbi hirdetést: „Hirdetés a szeged-királybalmi erdőőri szakiskolába felveendő növendékek tárgyában... Szeged város határában, Királybalmán, busz havi tanfolyammal megnyitott erdőőri szakiskolába a f. évi október hó 1-től kezdve tizenkét tanuló fog felvételt. Ezek közül hat teljesen ingyen ellátásban részesül, csakis a rubázat (legalább egy rendes felső ruha, egy pár téli csizma, hat ing, hat lábravaló, hat zsebkendő és hat lábbeli), valamint az oda- és visszautazás költségeit tartozik fedezni.” A felvételre jelentkező tanulóknak többek között a következő követelményeknek kellett megfelelnie: „Legalább tizenhét éves életkor; feddhetetlen élet s jó erkölcsű magaviselet; ép, erős, egészséges, munkához szokott és az időjárás viszontagságait elbíró testalkat, ...”

Az EL 1885. évi februári száma az Erdészeti rendeletek tára cím alatt közli a királybalmi erdőőri szakiskola szabályzatát. A több mint négyoldalas összesítés egyebek között részletesen szabályozza a felvétel rendjét, az oktatás témáit, a vizsgáztatást, és az iskolai viselkedés előírásait. „Az erdőőri szakiskola célja: az erdőőri teendők elvégzésére alkalmas egyéneket képezni.”

Az EL 1885. évi márciusi számának első írását Földes János, az iskola akkori, sorrendben harmadik igazgatója írta „A királybalmi m. kir. erdőőri szakiskola er-

1883 októberi címlap

tásait, adja Isten, hogy ez iskolának bazánkban még számos basonló társa legyen, mert ha az ország minden erdejénél a mivelségi és használati munkák teljesítése körül oly erdőőrök fognak munkálkodni, mint a minőket ez iskolában nevelni kívánunk: akkor az esőtözlato kopár homokterületek helyét áldástadó erdők fogják elfoglalni, s a távol hegységek megromlott erdei is viruló állapotba jöven, sem a Tisza, sem a Maros, sem a Duna, sem a Vág, sem az Ipoly, sem a Hernád vizének medrei nem fognak oly rohamosan emelkedni, mint ez most történik, és a vízvész okozta romjaiból most szép jövőre kelő Szeged szab. kir. városa is bazánk örö-

dei munkálatainál gyűjtött tapasztalati adatok” címmel. „Az erdősítésről eddig nem birunk viszonyainknak megfelelő adatokkal. A használatban levők nagyobbára Schindler „Portefeuille für Forstmannern” czimű munkájából vétetek, tebát egészen német területekről való.” – indokolja munkáját a szerző. Számos megfigyelése közül érdemes kiemelni a cserebogárpajorok elleni küzdelemről írt sorokat. „Okulva u. i. azon a tapasztalaton, hogy a földforgatók munkája közben igen sok felszínre hozott pajod újból a földbe temetődött, minden 10 pajodért 1 kr jutalom lön megállapítva a forgatók részére.”

Az EL 1885. szeptemberi és októberi számai ugyancsak Földes Jánosnak a szakiskola évi tanulmányútjáról írt beszámolóját közlik. Az iskola tanulói az előző évben tíznapos erdélyi tanulmányúton vettek részt. 1885-ben a deliblái homokpusztákat látogatták meg. „...a szeged-ki-ralyhalmi erdőri szakiskola növendékei, e sorok Írójának és Cbr. Nagy Antal segédtanárnak vezetése alatt tanulmányi körutazást tettek Deliblatra és az Oravicától Resitzáig terjedő vidékre. E kirándulás azért tervezetett a fentnevezett vidékekre, hogy a növendékeknek alkalom nyújtassák, a természetben megismerkedni úgy a bomok-kötés nagyban való gyakorlati keresztülvitelét Deliblaton, mint a fogalom körükbe eső, többi erdészeti viszonyokat, kezelési és használati módokat és eszközöket az osztrák-magyar államvasút krassó-szörénymegyei erdeiben...”

Az EL 1885. évi decemberi számában jelent meg Földes János „A szeged-ki-ralyhalmi erdőri szakiskola ismertetője” című írása. „Ezen intézet csak 1883. évi október hóban nyitattván meg, a kezdet nehézségeivel küzdeni kénytelen. ... E szakiskola legelső ez országban, s így annak szervezete példánykép nélkül, önállólag és függetlenül fejlesztendő ki.” – írja a bevezetőben Földes. Az

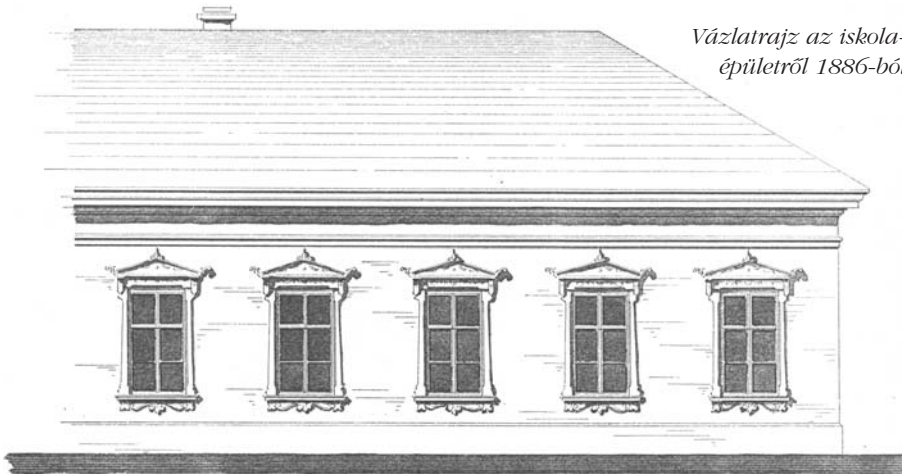
iskola fontos feladatáról így vélekedik: „... melyen az utódok haladva, elérhetik azt, hogy az eddig jóformán ismeretlen alföldi bomokerdősítési viszonyok s a keresztül viendő erdősítés mikéntje, rövid idő alatt erdészetiünk egyik legalaposabban kikutatott problémája lesz, úgy, hogy már az eddig elért eredmények után is bizton állítható, hogy az alföldi befásítás nem lesz többé elérhetetlen vágyódásunk.”

A belső szervezet fejezetben olvashatunk az iskola tanulóiról, tanításukról. „A növendékek száma egy-egy évfolyamon 10-14, összesen 24, kik a földmívelési miniszteriumhoz július hó végéig benyújtandó folyamodványok alapján, melyben ép, erős testalkatuk s legalább 17, legfeljebb 35 éves életkoruk okmányolandó, vétetek fel, ... A tanítványok október 10-én kezdődik s két évig tart. Szünetidők nincsenek.”

„Az oktatás egyrészt az erdőri szakiskola szükséges elméleti és gyakorlati ismeretek megszerzése, másrészt az előforduló mindennemű erdőművelési munkák sajátkezű végzésére terjed ki, ... A tanításnál vezérfonalul a Bedő Albert által írt „Erdőri” czimű könyv szolgál, e mellett a számítás-, rajzolás-, írás- és vadászat-tanból, továbbá az alkotmánytan, földrajz és magyar nyelvtan alapismereteiből, külön oktatásban részesülnek.”

1885-ben Temesvár-Vadászerdőn, 1886-ban Liptóújváron, végül 1893-ban Görgényszentimrén egy-egy újabb erdőri szakiskola nyitotta meg kapuit. Emiatt számos hirdetés, szabályzat már a meglévő erdőri szakiskolákra együttesen jelent meg. Közben Földes Jánost 1886-ban Besztercebányára helyezték át. Utódai közül Chrenóczy Nagy Antal a Földmívelésügyi Értesítőben, míg Teodorovits Ferenc az Erdészeti Kísérletekben publikált. Mindezek miatt az Erdészeti Lapokban az iskolánkról szóló írások száma lecsökkent. ❁

Vázlatrajz az iskola-
épületről 1886-ból

Az Erdészeti és Gazdászati Lapok 1866. évfolyamában tízrészes cikksorozat jelent meg „Állatélet erdeinkben” címmel. Az egykori megfigyelések számíthatnak a ma olvasójának érdeklődésére is, ezért azokat ismét közzétesszük.

Állatélet erdeinkben I. (Erdészeti és Gazdászati Lapok, 1866. február)

Miután vad állataink közül a farkas már januariusban párosodott, következik február hóban a róka, a vidra, a nyuszt és a nyest. Február végével pedig, vagy kemény hidegek mellett csak martius kezdetén párosul először a mezei nyul.

Ez a párosodást általában annál hamarabb kezdi, minél több tápláléka van. Nagyon érdekes látvány félnénk, hosszúlú legényünket a szerelem gyenge pillanataiban meglesni. A hím szünet nélkül kóborolván, mint a kutya orrával keresi a nőtény nyomát a földön, s mihelyt összalálkozott egy pár, azonnal kezdődik a szerelmes ingerkedés. A nőtény körben szaladgál, a hím utánna, nem sokára azonban megáll a meghódított kedves és üldözőjének mintegy értésére adja, hogy bájjait neki fölálldozni kész. Erre a hím azonnal forró szerelmét tetteleg is bebizonyítani igyekezik, mi mellett azonban annyira nevetlenül viseli magát, hogy a legmagasb elragadtatás percében kedvesének nagy szőrcomókat tép ki.

Ezen szőrcomókat találván a vadász, bizton tudhatja, hogy bekövetkezett a párzási idő, s ezentúl, mint az állatok barátja nyulat többé lőni nem fog. Ritka eset azonban, hogy a hímnyul a szerelem élvezet harcz nélkül élvezné. Rendesen 3-4 hím üldöz egy nőtényt és a legfürgébbnek jut a győzelem pálmája, de megtörténik az is, hogy míg két vagy három urfi egymásra tör és szerelemfáltésben egymást arczcsapásokkal látja el, azalatt az élvsóvár asszonyosság egy negyedikkel a sűrűségben eltűnik. – Vadászok állítják, hogy ezen a nézőre nézve igen mulatságos szerelmi harczok, néha komoly véget is érnek, minthogy egyik nyul a másiknak szemét is kiüti.

Kriesch

http://erdeszetilapok.oszk.hu/00365/pdf/00365_094-095.pdf

Referálta: **Haraszti Gyula**